

Palúčanský zvon

Vianočná radosť

3/2018

„Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu.“ L 2;10

Načúvajte mi všetci, ktorí ste úbohého a sklúčeného srdca! Prinášam vám radostné posolstvo. Nemáte sa domnievať, že Kristus sa na vás hnevá, lebo On neprišiel preto na zem a nestal sa preto človekom, aby vás sotil do pekla. Tým menej bol preto za vás ukrižovaný, ale prišiel, aby ste v Ňom mali veľkú radosť. Ktorí žijú bez strachu a pokušenia, tí nepotrebujú Spasiteľa, avšak biedni hriešnici Ho potrebujú, lebo nikto im nemôže pomôcť, jedine

Spasiteľ, Kristus Pán, narodený v Betleheme. Preto nech je Kristus v jasliach alebo na pravici Božej, nech sa volá Pán alebo Sudca, ak to o Ňom vyznávame, On je vždy Spasiteľom, lebo všetko, čo vykonal, čo koná a čo ešte vykoná, to platí nám a smeruje k tomu, aby sme boli vykúpení. Nech nám Boh dá svoju milosť, aby sme to pochopili a zachovali. Amen.

z vianočnej kázne Dr. Martina Luthera

Láska Ježišova

Vianoce spievajú hviezdou, jasličkami,
spievajú voje anjelov –
a sypú perly, sypú drahokamy
nebeských svätých Božích slov.

Vianoce spievajú svetlom... Hoja rany,
zjatrené hriechom od vekov,
Vianoce pejú srdcom Márie Panny...
Boh stal sa z lásky človekom!

Vianoce spievajú nad Betlehemom šťastím,
že človek mrieť už nemusí,
že zachránený je už od priepasti
a milosť Božiu okúsi!

Vianoce spievajú aj týmto storočím,
čas milosti ešte trvá –
Ó, hľad' me večnej Lásky drahých do očí!
A to je LÁSKA JEŽIŠOVA!!!

Zlatica Oravcová

Čas Vianoc

Je čas Vianoc, ktorý nazývame aj sviatkami lásky, pokoja, porozumenia, rodiny a hlavne radosti. Žiaľ, mnohé

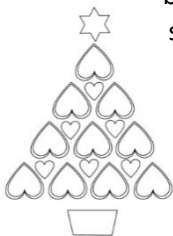
z týchto atribútov sa akosi z nášho života vytrácajú. Pokoj nahradil zhon za materiálnymi statkami. Božstvom pre mnohých sa stali dnes peniaze, zisk a prosperita. Náš duchovný život sa stáva prázdny, cudzie nešťastie sa nás nedotkne. Toto platí vo svete, ale

nás by nemala znechutiť všadeprítomná reklama, neúcta a nevšímavosť iných. Máme sa radovať a tešiť z toho, že aj pre nás sa narodil Spasiteľ sveta. Vianoce sú aj časom tichého rozjímania, rozmýšľania o tom, čo všetko sme chceli, ale nestihli vykonať. Dúfam, že to bol dobrý rok. Že sme stretli pár dobrých ľudí, že sme prežili dni slnečné, ale aj smutné, lebo aj tie patria k životu a že nám Boh dal zdravia a doprial nám dožiť sa aj týchto Vianoc.

Mária Mesárošová

Dar, ktorý poteší

Posledné roky akoby ubiehali rýchlejšie. Ráno vstávame, aby sme si večer ľahli, všetky dni sú rovnaké. Snažíme sa nájsť to, čo by nás vyviedlo zo všednosti každodenného života. Ako si dopriať radosť každý deň bez ohľadu na to, aký je? Túto možnosť nám ponúknu Vianoce, sviatky, ktoré majú svoju históriu, svoje čaro. Nevyhneme sa radosti a milej povinnosti obdarovať svojich najbližších. Jeden druhého obdarujeme, aby sme ho potešili, vyjadrili svoju priazeň, úctu a dali najavo, že na neho myslíme. To, že sme na obdarovaného

naozaj mysleli, spôsobí často väčšie potešenie ako samotný dar. Dopredu by sme mali vypožorovať, čo by si náš obdarovaný prial, po čom túži. Ak kúpime takúto vec, radosť bude nevýslovná. Keď urobíme druhých šťastnými, v konečnom dôsledku šťastie a radosť prežívame aj my. Najhodnotnejším darčekom, ktorý môžeme iným darovať, je darovať svoj čas. To platí niekoľkonásobne pri senioroch. Najkrajším darčekom je pre nich pozornosť a láska.

Jela Hazuchová

Čo človeku pôsobí radosť

Radosť je duševný stav, kedy sa cítime veľmi príjemne, máme dobrú náladu, sme veselí. Myslím, že všetci poznáme tento pocit. Zamyslime sa nad tým, kedy sme mali z niečoho radosť a čo ju spôsobilo. Bolo to dnes, včera, alebo si ani nevieme spomenúť, kedy sme boli naposledy šťastní?

Čo býva príčinou radosti?

Sme rôzni ľudia a každému spôsobuje radosť niečo iné. Deťom robia radosť hlavne darčeky a sladkosti. Mladým ľuďom napríklad pekné oblečenie, hudba, šport, pobyť v prírode a priatelia. Radosť nám prináša práca a pocit užitočnosti. Ako starneje a prichádzajú choroby, menia sa aj naše radosti. Vieme si viac vážiť obyčajný deň, slniečko, spev vtákov, pozdrav známeho, pekné slovo, milý úsmev i spomienky na krásne prežité chvíle. Tieto drobné radosti nám spríjemňujú život. Sú dobré, tešíme sa z nich, no nie sú trváce. Vieme, že nová hračka za pár dní už neprináša pôvodnú radosť. Ani nám dospelým materiálne veci nepôsobia stálu radosť.

Aj pekný večer s priateľmi sa raz skončí. A futbalový zápas nie vždy vyhráme. Ľudia sú často smutní, depresívni, hlavne keď zostávajú sami. Ale nie všetci. Tí, ktorí majú zmysel života, poznajú Pána Ježiša a On je ich priateľom a pomocníkom každý deň, tí sú šťastní. Moja mamička často hovorí:

„Ja nie som nikdy sama.“ Boh jej dáva silu a šťastie. Pán Ježiš je stále pri nás a chce nám pomáhať. Všetko, čo robíme a prežívame, môžeme s Ním oveľa ľahšie zvládnuť. Len Ho nesmieme ignorovať, zabúdať, že je.

Nesmieme si myslieť, že všetko dokážeme sami. Namyslenosť a pýcha prináša pád.

Pán Ježiš je náš priateľ na každý deň. Čo je to za priateľstvo, keď si na priateľa spomenieme len raz alebo dvakrát do roka? S tým, kto nám je drahý, chceme byť stále, každý deň. Všetko spolu prežívať, riešiť, tešiť sa. Pán Ježiš nás učí ako správne žiť. Nežiť len pre seba, ale aj pre druhých a milovať ich ako seba. Z toho tiež vyplýva, že sa nemáme izolovať,

zavierať sami vo svojich bytoch, ale žiť v spoločenstve s ľuďmi.

Niektor múdry raz povedal: „Ak hľadáš radosť, svetlo, ak hľadáš pokoj v duši, otvor si srdce, oči i uši.“

Aj keď sú v živote dni radosti i bolesti, hodovania i pôstu, „Ježiš je Ten istý, včera, dnes i na veky“. Miluje nás a pripravil nám večný domov, kde bude len radosť a láska. To je náš najväčší dôvod na radosť.

Na záver by som chcela spomenúť jednu zaujímavosť. Nemecký básnik

Friedrich Schiller v roku 1785 písal v básni Óda na radosť, že skrze radosť „... sa stanú všetci ľudia bratmi.“ Ludwig van Beethoven roku 1824 zhudobnil „Ódu na radosť“ do slávnej 9. symfónie d mol, ktorá sa v r. 1985 stala oficiálnou hymnou Európskej únie. Vyjadruje idealistickú víziu bratstva celého ľudstva, ideálu slobody, mieru a solidarity.

Viera Olejárová

Vianočná hádanka

Istý starý muž býval pri jazere. Iný starý muž býval na kraji lesa. Muž pri jazere na jeseň ťažko ochorel. Vtedy ho navštívil muž od lesa a doniesol mu cenný dar.

Muž pri jazere mal veľkú radosť. Čoskoro nato vyzdravel. Na Vianoce zas choroba postihla muža na kraji lesa. Veľmi chorý ležal vo svojej chalupe. Teraz to bolo naopak. Muž od jazera každý deň pomalým krokom prichádzal na kraj lesa navštíviť chorého. Každý deň mu doniesol dar; ten istý dar. Bol to presne onen dar, ktorý mu priateľ daroval na jeseň. Po

čas aj muž na kraji lesa mohol zase vstať z postele.

Obaja vyšli von, prechádzali sa po lese, alebo po brehu jazera. Obaja mali veľkú radosť z daru.

Čo si navzájom darovali? Nekúpili to v nijakom obchode. To sa ani nedá kúpiť. Ani sa to nebalí do jemného či pestrého papiera. Obaja muži to nemali pri sebe, keď jeden druhého navštevovali, ale mali to v sebe.

Tak to nemohli stratiť. A bol to taký nesmierne veľký dar, že by nijaký kus papiera nestačil, aby ho doň zabalili. Čo to bolo?

(Riešenie hádanky: priateľstvo, čas pre druhého, pozornosť)

Mozaika radosti

Radosť – ovocie Ducha

Radosť patrí k vzácnym Božím darom. Apoštol Pavol v liste Galatským uvádza radosť ako ovocie Ducha na druhom mieste – hneď za láskou. Tým chce naznačiť, že kresťanská viera je plná radosťou, nádejou a láskou. Boh nám dal vo svojich daroch mnoho vzácných hodnôt, z ktorých sa v živote smieme a môžeme radovať. Krása Božej prírody, množstvo hviezd na oblohe, blažené spolunažívanie v rodine, preniknuté vzájomnou láskou, porozumením, vernosťou a službou, práca v povolání, jej úspešné výsledky, spoločenstvo priateľov a známych....

Z tohto vyplýva, že radosť nemôže byť nadiktovaná alebo nariadená, ako by si to niekto zo slov apoštola Pavla Filipským mohol pomyslieť: „Radujte sa v Pánu vždycky. Opakujem: radujte sa“. Tento príkaz apoštola Pavla treba chápať ako dosiahnuteľný cieľ rastúcej viery a pevnej nádeje. Preto Pán Ježiš hovorí: „verte v Boha a verte vo mňa“.

Viera a radosť z nej, príslušnosť k Božiemu ľudu a z toho radosť, Pánovo narodenie a z toho radosť, Pánovo vzkriesenie a z toho radosť, Boží pokoj a v ňom radosť – sú to plody, ktoré

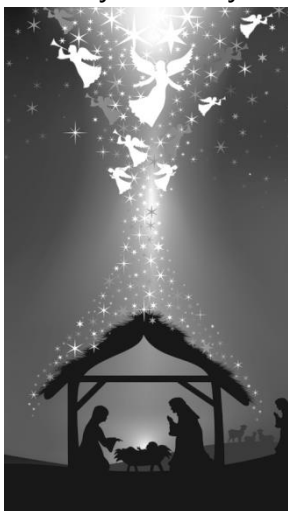
apoštol Pavol vyjadruje ako ovocie Ducha Svätého. Preto aj hovorí: „Oplývam radosťou pri všetkom našom súžení“. Je to opravdivá duchovná radosť, ktorá nie je spôsobená ľudským faktorom, ale darom Ducha Svätého. O takúto radosť máme sa my kresťania nadovšetko usilovať, lebo na rozdiel od telesnej radosť táto radosť je trvalá

a nikto nám ju nemôže odňať.

Radosť ako ovocie Ducha je plná slávy, ktorá predbieha dokonalú radosť v spoločenstve s Bohom a spoločenstve spasených. Takáto radosť v podmienkach zemského života vyjadruje sa rozprávaním o Božom slove, svedectvom o Pánovi alebo spevom duchovných piesní. „Ho-

vorte medzi sebou v žalmoch, hymnách a duchovných piesňach, spievajte a plesajte Pánovi srdcom.“

Oslava Boha je radosť, na ktorej sa aj príroda zúčastňuje, keď odzrkadľuje hlbokú duchovnú radosť veriaceho: „Nech sa radujú nebesá a jasá zem, nech hučí more, i to, čo ho naplňa. Nech výska pole so všetkým, čo je na ňom! Nech plesajú vtedy všetky stromy lesa pred Hospodinom.“

Vianoce sú sviatkami mnohej radosti. To preto, že nás Boh navštívil vo svojom Synovi z nebies, že sa narodil Boží Syn Ježiš Kristus. V Ježišovi Kristovi nám Boh daruje život i spásu. „Kto verí v Syna, má večný život.“ Táto zvesť je skutočne radostnou vianočnou zvesťou. Z nej vyžaruje tá radosť, ktorú pocítil nábožný pevec, keď písal: „Radosť, radosť nad radosť! Zavítaj k nám Host z výsosti; vitaj, vitaj, k nám zavítaj. Slnko spravodlivosti!“ To je tá radosť, ktorá je pre všetkých ľudí, lebo Boh chce zachrániť človeka.

Náš život by bol bez Vianoc veľmi smutný, napriek všetkým našim schopnostiam a úspechom bol by

poznačený smútkom a zánikom. Môžeme byť však veľmi šťastní, že poznáme Vianoce, ako aj to, že v Ježišovi Kristovi prišiel Boh k nám, navštívil nás a chce nám darovať život a spásu. Prijmíme teda vierou Toho prichádzajúceho Pána a volajme k Nemu: „Naveky Tvojím chcem byť, Ježiši, môj Pane, chcem Tebe stále slúžiť, Dieťaťko premilé! Čo dávaš mi rád prijímam a celkom sa Ti oddávam; telo a dušu, život svoj Ti dávam, Pane môj!“ (ES 46;4)

Ján Valent

Slová nádeje na ceste života za Svetlom

„Lebo tak Boh miloval svet...“

Poštár zazvonil dvakrát. Do Vianoc zostávalo päť dní. V rukách držal veľký, krásne zabalený balík so zlatou stuhou. „Ďalej,“ ozval sa hlas zvnútra. Poštár vstúpil. Bol to zanedbaný dom: ocitol sa v izbe plnej tieňov a prachu. V kresle sedel starec. „Pozrite sa, aký krásny vianočný dar!“ povedal poštár veselo. „Ďakujem. Len ho položte na zem,“ povedal starec tým najsmutnejším hlasom. Poštár znehybnel s veľkým balíkom v rukách. Bol presvedčený o tom, že v balíku je úžasný dar, a ten starec nevyzeral, že sa z toho teší. Prečo je taký smutný? „Ale, pane, nemali by ste sa z tohto nádherného darčeka

aspoň trochu tešiť?“ „Nemôžem. Ja jednoducho nemôžem,“ povedal starec so slzami v očiach. A porozprával poštárovi o svojej dcére, ktorá sa odsťahovala do neďalekého mesta a zbohatla. Každý rok mu posielala na Vianoce balík s lístkom: „Od tvojej dcéry Lujzy s manželom.“ Nikdy osobné blahoželanie, žiadna návšteva, pozvanie: „Príď na Vianoce k nám.“ „Podťe sa pozrieť,“ dodal starký a unavene vstal z kresla. Poštár ho nasledoval až do komory. Starec otvoril dvere. „Ale...“ zvolal poštár. Komora bola plná vianočných darčiekov. Boli tu všetky darčeky z predchádzajúcich

rokov. Nedotknuté, vo vzácnom baliacom papieri s blýskavými stuhami. „Ale veď ste ich ani neotvorili!“ zvolal napokon poštar. „Nie,“ povedal smutne stariec. „Nie je v nich láska.“

Štedrý deň je dňom odovzdávania darov, prejavov lásky i radostného poznania, že sme milovaní. Štedrý deň v sebe nesie zvláštne čaro, ktoré vytvára atmosféra pokoja, tichej i zjavnej radosti, ktorá v dnešný

deň naplnila srdcia všetkých nás. Prišli sme do chrámu, pretože vieme, či aspoň tušíme, že naša radosť, pokoj i láska pramenia z Božej prítomnosti. Boh je zdrojom všetkých tých vzácných darov, ktoré prijímame do života a práve dnes si to zvláštnym a krásnym spôsobom uvedomujeme.

Suma evanjelia začína slovami: **„Lebo tak Boh miloval svet.“** Celé evanjelium, radostná zvesť, ktorá k nám prichádza, začína Božou láskou. Boh miloval svet. Tak Boh miloval človeka – tak Boh miloval mňa.

To, po čom túžil starček z príbehu, to po čom túžime aj my, každý jeden človek na tomto svete, je láska. Čo sú všetky dary sveta, keď nieto nikoho, kto by nás mal rád? Čo sú dary pod stromčekom, keď počas roka necítíme

lásku tých, ktorí nám tieto dary dávajú? Poznanie, že sme milovaní, vnáša šťastie do nášho každodenného života, dáva radosť našej existencii, vedie nás k túžbe prejavovať lásku iným. Vianoce by neboli také krásne a radostné, keby neprinášali zvesť o Božej láske. To čaro, ktoré vianočné sviatky obklopuje, vytvára láska – obetavá, nezištná, láska, ktorá nás prijíma, aj keď pozná naše slabosti, aj keď vie o našej nedokonalosti. Láska, ktorá

sa vzdáva vlastnej veľkosti, aby nás povýšila na Božie deti.

Denne prijímame od nášho Otca v nebesiach množstvo darov. Kto vie, či by sme boli schopní všetky vymenovať? Vianoce hovoria o dare najvzácnejšom. O Božom Synovi. Pánovi Ježišovi Kristovi. V príchode Pána Ježiša Krista na našu zem spoznáваме, aká veľká a dokonalá je Božia láska k nám. Pán Ježiš sa vzdal svojej hodnosti a stal sa človekom. Zostúpil zo svojho majestátu, ponížil sa a stal sa podobným ľuďom, podobným nám. Urobil to z lásky, lebo vedel, že my ľudia veľmi neradi prijímame niečo, čo nás prevyšuje, čomu nerozumieme, čo nedokážeme pochopiť. Stal sa človekom, aby sme bez obáv a strachu mohli k Nemu pristúpiť, počuť tlkot láskavého

Božieho srdca a z jeho tónov začuť Boží hlas. Aj najväčší hriešnici túžili byť v blízkosti Pána Ježiša Krista, Božieho Syna, pretože Jeho láska im dávala do srdca odhodlanie stať sa lepšími. Jeho láska im dávala vôľu zanechať hriech a vykročiť po novej ceste života. Jeho láska v nich vzbudzovala túžbu po čistom srdci obrátenom k Bohu.

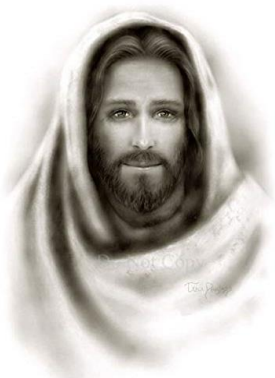
Boh nám dal svojho Syna. Vďaka tomuto Božiemu daru môžeme povedať: Pán Ježiš Kristus je môj – je môj Spasiteľ, je môj Pán, je môj Záchranca, je môj Priateľ. Nie každý vie, alebo dokáže s týmto darom správne naložiť. U niekoho je tento Boží dar zabudnutý, odložený bokom ako nepotrebná vec. Nieкто si sem-tam na tento dar spomenie, pozrie sa naň, popočúva o Jeho veľkej hodnote a potom ho zas zasunie niekde, kde nebude zavádzať. A nieкто tento dar zobrať do svojich rúk a už Ho viac nepustil. Prijal Ho a urobil z Neho neoddeliteľnú súčasť svojho života, pretože vie, že tento dar je veľmi vzácný.

V čom je Boží dar – Pán Ježiš Kristus – taký vzácný? Je veľa dôvodov, na ktoré postupom času počas svojho života príde každý sám. Ja dnes spomeniem len pár.

Je vzácný preto, lebo nám ho Boh daroval z lásky. Tento vzácný Boží dar od nášho nebeského Otca nie je prázdny gestom, prejavom slušnosti,

s akým sa stretávame u ľudí. Je darom lásky – skutočnej, dokonalej, nezištnej Božej lásky. A keďže je Božia láska aj obetavá, Boh nám dáva svojho jednorodeného Syna. Keď sa teda dívame na Pána Ježiša Krista, mali by sme si uvedomiť, že Jeho narodenie, pôsobenie na tomto svete i smrť na kríži na sebe nesú pečať Božej lásky. To, čo bolo vykonané a čo si na Vianoce i počas celého cirkevného roka pripomíname, je naplnením slov Pána Ježiša: „**Tak Boh miloval svet.**“

Vzácnosť Božieho daru v Pánovi Ježišovi Kristovi spočíva aj v Jeho večnosti. Boh dal svetu svojho Syna a tento dar svet stále má. Pán Ježiš sa narodil pred dvetisíc rokmi a Božie slová sú stále platné. Pán Ježiš Kristus je prítomný na tomto svete. Je prítomný v našom živote. Aj po mnohých stáročiach môžu ľudia od Boha prijímať dar Božieho Syna a s týmto darom v srdci môžeme prežiť celý svoj život. Boh nám nedáva svoj dar, aby Ho po krátkej chvíli zobral. Neberie Ho dokonca ani vtedy, keď nad týmto darom ohňame nos, lebo sa nám nezdá byť

dosť vzácny. Neberie Ho späť dokonca ani vtedy, keď tento dar vyhadzujeme na smetisko ľudského odpadu, ktoré je na Golgote a vylievame si na ňom svoju zlosť. Boh vie, že tento dar potrebujeme, že má pre nás nevyčísliteľnú hodnotu. A keďže tento dar nemôžeme pokaziť ani nijako zničiť, necháva nám Ho a dúfa, že raz pochopíme hodnotu tohto Božieho daru a s vďačnosťou Ho prijmem. Pán Ježiš je darom, ktorý spolu s nami zdieľa celú našu časnosť. V každú chvíľu nášho života – v radosť i smútku, v čase úspechu i totálneho krachu – je nám nablízku a pripomína nám, že sme Boží, že máme Otca v nebesiach, ktorý nás miluje, a ktorý nás s láskou povedie týmto životom. Dar lásky daný v Pánovi Ježišovi Kristovi nie je darom, z ktorého sa tešíme iba na Vianoce. Je darom, z ktorého sa môžeme tešiť po celý náš život, dokonca po celú večnosť. A to je to tretie, čo poukazuje na vzácnosť Božieho daru. Je Štedrý deň a my dnes chceme prežívať iba pekné a radostné chvíle.

Deti aj dospelí – všetci dnes chceme zabudnúť na to, čo nás počas roka trápi a vnímať iba to pekné. Ale napriek tomu, mnohých ľudí práve v dnešný deň pri srdci pichne osteň bolesti a smútku, pretože si spomenú na tých, ktorých miesto pri štedrovečernom stole zostalo prázdne. Boh dáva svetu svojho Syna, aby sme mohli mať večnosť. Aby náš ľudský život nemusel trvať len pár desaťročí a po ňom malo prísť trápenie pre hriechy, ktorých sme sa v živote dopustili. Boh dáva svetu svojho Syna, aby nám cez vieru v Neho mohol odpustiť a po časnom živote nás prijať do svojho kráľovstva ako svoje deti, ktoré Pán Ježiš Kristus, Boží Syn, vykúpil smrťou na kríži.

Bratia a sestry, dnešný deň je dňom mnohých darov, ale v skutočnosti by mal byť dňom iba jedného – toho najvzácnejšieho daru, ktorý nám s láskou dáva náš nebeský Otec. Na tento dar dnes sústredíme svoju pozornosť, tento dar s vďakou prijmime a zachovajme si Ho po celý život. Amen.

Jana Ďuranová

Vianočná modlitba

Oslavujeme Ťa, Pane Ježiši Kriste, za Tvoju lásku a milosrdenstvo k nám hriešnym, že si sa vzdal svojej slávy a zostúpil na zem, stal si sa človekom a naším Bratom, priniesol si zmierenie a pokoj s Bohom. Tvoja láska je nepochopiteľná,

Tvoje milosrdenstvo veľké, lebo miloval si aj svojich nepriateľov a svojho Otca urobil si aj naším Otcom. Tvojím príchodom sa aj nám otvorili nebesá, aby sme mohli žiť vo viere a v nádeji večného života. Pane Ježiši Kriste, ďakujeme Ti za túto milosť a prosíme

Ťa, daj, aby sme sa z Tvojho narodenia úprimne tešili a zvesť spásy, ktorá nám v tieto dni zaznieva, s radosťou prijali.

Daj nám svojho Ducha Svätého, aby sme mohli prijať požehnanie pri pamiatke

Tvojho narodenia, aby

sa Tvoja sláva rozmáhala a na zemi zavládol pokoj a bratské spolužitie všetkých ľudí. Učiň nám to, Pane, pre svoje narodenie a pre slávu svojho mena, požehnaného na veky. Amen.

Agenda ECAV na Slovensku

Svätá zem – krajina, po ktorej kráčal Pán Ježiš

Svätou zemou (hebrejsky אֶרֶץ הַקּוֹדֶשׁ – Eretz HaKodesh) nazývame oblasť starovekého Kanaánu, Izraela, resp. Palestíny (názov upomínajúci na Filištíncov), krajinu, v ktorej sa narodil, žil, zomrel, bol vzkriesený a do nebies vstúpil náš Spasiteľ a Pán Ježiš Kristus. Historická Svätá zem zaberá predovšetkým územie dnešného Izraela, ale zasahuje aj do susedných štátov – Sýrie, Libanonu, Jordánska i Palestínskej samosprávy.

Stredoveká predstava o Jeruzaleme ako strede sveta bola do istej miery opodstatnená. Juhozápadnú časť Ázie (tzv. Blízky východ) obmývajú štyri významné moria – Čierne, Stredozemné, Červené more a Perzský záliv. Na námornú dopravu nadväzovala doprava po súši, prepájajúca tieto moria cez úzky tzv. sýrsky koridor, kde sa Ázia (najväčší svetadiel) zužuje do úžiny, ktorá ju spája s Afrikou. Preto cez Sinajský polostrov a Izrael už v staroveku viedli významné dopravné

trasy. Rozsiahle pohoria na severe (od Turecka po Irán) a púšte na juhu prispeli k sústredeniu komunikácií, poľnohospodárstva i osídlenia do oblasti tzv. Úrodného polmesiaca tiahnuceho sa od dolného Nílu po údolie Eufratu a Tigrisu. Púšť bola Židmi považovaná za krajinu súženia a tiesne (Iz 30;6, 5M 8;15), pričom ich zelená krajina, oplývajúca mliekom a medom (2M 3;8), sa nachádzala na krehkom rozhraní s týmto nehostinným prostredím.

Napriek polohe v centre svetových obchodných ciest si Izraelci zachovávali akúsi autonómiu ducha, vyplývajúcu z ich náboženstva (Nový biblický slovník, Návrät domů, Praha, 1996, s. 721).

Izrael – pozemská domovina Pána Ježiša – je neobyčajne pestrá krajina s veľmi rôznorodými prírodnými pomermi. Západné pobrežné nížiny pri Levantskom (východnom Stredozemnom) mori sú tvorené riečnymi naplaveninami a piesočnými dunami. Smerom do vnútrozemia prechádzajú do sústavy vápencových a kriedových pahorkatín, vrchovín, hornatín a zníženín, ktorá sa tiahne stredom krajiny zo severu na juh (Negevská h., Judská p., Samarská h., pohorie Karmel,

údolie Jizreel) a napokon sa toto horstvo na východe zvažuje do mohutnej a hlbokej zníženiny, ktorá je súčasťou Veľkej priekopovej prepadliny oddeľujúcej Africkú a Arabskú litosférickú dosku, ktoré sa od seba vzdďalujú. Touto výraznou ryhou tečie rieka Jordán (hebr. jardén znamená zostupujúci), v Biblii azda najviac spomínaná rieka, v ktorej bol pokrstený

Pán Ježiš Jánom Krstiteľom.

Pramenná oblasť Jordánu je na severe – na vysokej vulkanickej plošine Golany (Golanské výšiny), tvorenej hlavne bazaltmi (čadičmi), kde najvyšším je vrch

Hermon (2814 m n. m., pravdepodobne hora premenenia Pána), ktorý vodou bohato zásobuje Jordán najmä v čase topenia snehu. Jordán tečie cez Tiberiadske jazero a ďalej na juh, až napokon po 251 km ústí do Mŕtveho mora, vo svete najslanšieho bezodtokového jazera, ktorého hladina je najnižším miestom na zemskom povrchu (v súčasnosti 430,5 m pod hladinou svet. oceánu). Jeho mimoriadna slanosť (34,2%! – 10-krát vyššia ako u obyčajnej morskej vody) a vysoký obsah minerálov zapríčiňuje silný výpar vody v tejto suchej a horúcej oblasti. Vápenec je najtypickejšou

horninou Izraela, ktorý preto oplýva bohatstvom povrchových i podzemných krasových útvarov. Je to krajina bohatá na jaskyne, ktoré v biblických časoch slúžili ako obydlia, útočiská i ako hroby. Jedinečné sú erodované kráterové útvary nazývané machteš (<https://sk.wikipedia.org/wiki/Izrael#Geografia>).

Veľká výšková členitosť Svätej zeme sa prejavuje v rôznorodosti podnebia a charakteru vegetačnej pokrývky tejto inak subtropickej až suchej tropickej krajiny okolo rovnobežky 30°sev. geogr. šírky. Pritom neexistujú žiadne archeologické dôkazy, ktoré by svedčili o tom, že sa podnebie od biblických dôb zmenilo (Nový biblický slovník, Návrat domů, Praha, 1996, s. 723). Pásmo pomerne miernejšej a vlhkej klímy je na pobreží (okolo 600 mm zrážok ročne, mierne zimy – januárový priemer okolo 12 °C). Aj pohoria na severe sú bohaté na zrážky. Stepná a púštna klíma v strede a na juhu krajiny je veľmi teplá a suchá, zimy sú ale drsnejšie (januárový priemer 7°C v Jeruzaleme) a zrážok málo (do 300 mm ročne), voda je preto na väčšine územia vzácna. V Izraeli prší hlavne v zime. Letá sú všade veľmi horúce (napr. Jeruzalem – júlový priemer 23°C) a suché. V roku 1942 bolo v údolí Jirdánu (kibuc Tirat Zvi) nameraných 54°C. Je to dosiaľ najvyššia nameraná teplota v Ázii (Zdroj: *WMO Region 6: Highest Temperature. World*

Meteorological Organization, <http://wmo.asu.edu/wmo-region-6-highest-temperature>).

Vegetácia, rastlinné rúcho, ktoré vytvára obraz krajiny Izraela, je veľmi pestré. Svedčí o to aj bohatstvo zistených rastlinných druhov (2867; Zdroj: [https://en.wikipedia.org/wiki/Israel#Tectonics and seismicity](https://en.wikipedia.org/wiki/Israel#Tectonics_and_seismicity)). Pôvodný vegetačný kryt tvorili pohorí na severe a v strede krajiny tvorili rozsiahle lesy, z ktorých sa dnes zachovali už len zvyšky v horách Golanských výšin. Tvoria ich cédre (cédér libanonský (*Cedrus libani*)), jedle, duby a borovice. Aj Izraelci mali svoj podiel na odlesnení centrálnej časti krajiny (Joz 17;18). Do značnej miery k tomu prispelo rozširovanie pastvín (porov. 2Kr 3;4) pre hovädzí dobytok, ovce, kozy i ťavy. V suchom a teplom stredozemnom podnebí majú tieto „pastviny púšte“ krátku životnosť a čoskoro sa po vyrúbaní lesa zadržiavajúceho to málo vlhky degradujú a menia na púšť. Rabín Akiba (asi 100 r. n. l.) v tejto súvislosti poznamenal, že tí, ktorí chovajú dobytok a ničia zdravé stromy, nepoznajú požehnanie. Zhoršenie stavu lesných porastov a rozširovanie púšte došlo vo Svätej zemi (ako vôbec na celom Blízkom východe) tak ďaleko, že v roku 1948 (pred založením štátu Izrael) bola väčšina neobrábanej pôdy pokrytá batou (nízke kroviny) a holými skalnými planinami. Od čias rímskej nadvlády došlo k obrovským stratám

pôdnej pokrývky a obnaženiu krajiny vodnou i veternou eróziou. Na druhej strane sa táto krajina od roku 1948 zazelenala vďaka cieľavedomému zalesňovaniu, zavlažovaniu a systematickému rozvoju poľnohospodárstva. V tejto krehkej krajine na rozhraní púšte a úrodnej zelenej krajiny ľudia vidia potrebu udržiavať jej ekologickú (datľovník pravý, *Phoenix dactylifera*), jednej z najstarších kultúrnych rastlín na svete. Z iných pestovaných rastlín sú pre staroveký i súčasný Izrael typické oliva európska, granátovník púnsky, figovník obyčajný (často spomínané v Biblii), citrusy, vínná réva (hlavne oblasť Karmelu); z obilia sa pestuje najmä pšenica, jačmeň, proso, hodne strukovín a i. Zvieratstvo je zastúpené vlkami, šakalmi, hyenami, divokými mačkami, gazelami, kozorožcami; medveď žije na Golanských výšinách. Lev púšťový (*Pantera leo*, tu jeho

stabilitu a rovnováhu. Smerom do stepi a púšte čoraz viac určuje charakter a farbu krajiny kameň a len ojedinele sa objavuje palina, prútnatec, slanobyl' a suchomilné trávy. V horúcom údolí Jordánu s vysokou hladinou podzemnej vody sú husté lesy s vrbami, topolmi, oleandrami a hájmi palmy datľovej

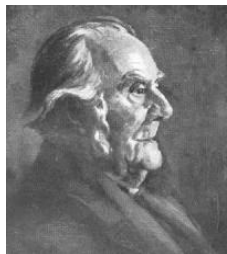
perzský poddruh; 1S 17;34; 1Kr 13;24) bol v Izraeli vykynožný (Adolf Novotný: Biblický slovník, Kalich, Praha, 1992, s. 584), a to už v stredoveku. Okrem Afriky žije už len v Indii.

Uchovaniu bohatstva živej i neživej prírody Izraela slúži príkladná starostlivosť o lesy, zavlažovanie krajiny, rozvoj poľnohospodárstva, ako aj ochrana prírody a viac ako 400 prírodných rezervácií. Národné parky na rozdiel od Slovenska slúžia na ochranu historicky a kultúrne významných miest.

Leonard Ambróz

Pri jubileu slovenských evanjelických osobností

Jozef Ľudovít Holuby – evanjelický kňaz a prírodovedec

Jozef Ľudovít Holuby, dr. h. c., je príkladom osobnosti v našej evanjelickej cirkvi, ktorého pôsobenie sa neobmedzovalo len na duchovnú

službu na cirkevnej pôde, ale ktorá vynikla a prispela k rozvoju aj iných oblastí ľudskej činnosti a poznania.

Narodil sa 25. marca 1836 v Lubine v rodine evanjelického kňaza, kde dostal aj základné vzdelanie. Zomrel 15. júna 1923 v Pezinku. Patril k najvýznamnejším predstaviteľom slovenského národného hnutia

a okrem toho, že bol kňazom, bol aj botanikom a etnografom.

V rokoch 1847 – 1850 študoval na lýceu v Modre, kde sa zásluhou učiteľa Csádera začal zaujímať o botaniku. V rokoch 1850 – 1855 študoval na Evanjelickom lýceu v Bratislave, od roku 1855 teológiu, v roku 1860 ako štipendista absolvoval letný semester na ev. teologickej fakulte vo Viedni.

V rokoch 1858 – 1859 bol vychovávateľom na majetku bratislavskej rodiny Scharzovcov v Klúčove, v rokoch 1860 – 1861 kaplánom u farára Ľudovíta Licharda v Skalici a napokon bol dlhé roky (1861 – 1909) farárom v Zemianskom Podhradí a v rokoch 1884 – 1893 i trenčianskym seniorom. V rokoch 1877 – 1909 bol predsedom Prírodovedného spolku Trenčianskej župy.

V Zemianskom Podhradí vytvoril ohnisko upevňovania národného povedomia a hrádzu proti maďarizačnému tlaku. Bol prívržencom česko-slovenskej spolupráce a vzájomnosti. Konal drobnú ľudovýchovnú a osvetovú prácu, ktorá bola priekopníckou prácou na kultúrnom a vedeckom poli.

Od roku 1909 žil na odpočinku v Pezinku. V roku 1922 mu bol Prírodovedeckou fakultou Univerzity Karlovej v Prahe udelený čestný doktorát prírodných vied za celoživotnú vedeckú prácu.

Holuby ako botanik sa venoval floristike a taxonómii. Bol členom prírodovedno-lekárskeho spolku v Bratislave. Zaoberal sa systematickým výskumom flóry okolia Zemianskeho Podhradia. Odborné práce z oblasti botaniky publikoval v ročenkách bratislavského a trenčianskeho prírodovedeckého spolku a v Letopise Matice slovenskej. Jeho vedecký záujem sústredený na Bošácku dolinu sa postupne od 80. rokov 19. storočia rozširoval aj na históriu, národopis a archeológiu tejto oblasti. Bol vynikajúcim zberateľom, autorom nákresov ľudového odevu, jeho súčiastok, účesov. Do zberu a spracovania etnografického materiálu sa usiloval vniešť exaktné metódy prírodných vied. Jeho postoj k niektorým poverám vychádzal predovšetkým z hlbokého porozumenia kresťanskej viery, ako aj z osvietenstva usilujúceho sa ich ako prežitky vykoreniť.

Vlastným zberom, výmenami a darmi spolupracovníkov vybudoval tri herbáre. Prvý, najvýznamnejší, mal až dvanásťtisíc položiek, predal ho do Budapešti a dnes je v múzeu v Bucurešti (Rumunsko). Druhý herbár so zbermi z okolia Trenčína je uložený v Prírodovednom múzeu Slovenského národného múzea v Bratislave. Tretí, ktorý obsahuje najmä rastliny z okolia Pezinka, venoval Botanickému ústavu Univerzity Karlovej v Prahe. Významná

je jeho zbierka machov (okolo tritisíc exemplárov), ktorá sa nachádza v Rumunsku (Cluj-Napoca).

Publikoval okolo 250 botanických článkov v češtine, slovenčine, nemčine a maďarčine.

Prehľad diela – najvýznamnejšie práce: botanické:

- Kvetena Javoriny nad Lubinou, 1871
- Prehľad Jastrabníkov okolia zemiansko-podhradského, 1873
- Flora des Trencsiner Comitatus/Kvetena župy Trenčianskej, 1888 – jeho najväčšia botanická práca napísaná v nemeckom jazyku
- Niečo o maliníkoch Bošáckej doliny (príspevok publikovaný v Slovenských pohľadoch), 1892
- Aus der Botanik slowakischer Kinder des Trencsiner Komitates in Ungarn, 1896

národopisné:

- Aus der Hexenapotheke des slowakischen Volkes, 1883

Dušan Samuel Jurkovič (1868-1947).

V tomto roku mnohých okrúhlych jubileí si pripomíname aj 150. výročie narodenia významného slovenského architekta a národného umelca D. S. Jurkoviča. D. S. Jurkovič je považovaný

- Die Reptilien im Zauberglauben der Slowaken in Nord-Ungarn, 1884
- Povesti a rozprávky z Bošáckej doliny, 1896
- Obrázky zo Slovenska, 1897
- Z mojich časov kaplanských. Turčiansky Svätý Martin, 1922.

iné:

- Krátka história cirkve ev. a. v. zemiansko-podhradskej, 1884
- Letkom z Trenčianska do Prahy, 1897

Zdroje:

Stockmann, Viliam: Kto je kto v ochrane prírody Slovenska II. 2010, 1. vyd, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Liptovský Mikuláš, 345 s., ISBN: 9788088924739, s. 105

<https://www.osobnosti.sk/osobnost/jozef-ludovit-holuby-1000>

https://sk.wikipedia.org/wiki/Jozef_Ludovít_Holuby

Leonard Ambróz

za zakladateľa modernej slovenskej architektúry. Jeho najznámejšie diela sú kúpeľné budovy v Luhačoviciach, jeho vila v Brne, stanica lanovky na Lomnický štít. Za tvorbu mu bol udelený rad cien a vyznamenaní.

Východiskom jeho tvorby sa stala ľudová architektúra. Navrhol rad projektov, ale najznámejším a jeho vrcholným dielom je monumentálna

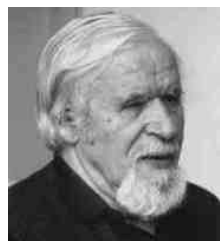
mohyla gen. M. R. Štefánika na Bradle, ktorá má zložitú históriu. Najvyšší vrchol Myjavskej pahorkatiny Bradlo si vybral Jurkovič sám v roku 1927. Spodná terasa je dlhá 93 m a široká 62 m. Stodvadsať dní ju budovalo osemdesiat robotníkov a skúsených inžinierov. Nad ňou je druhá terasa a plató s rozmermi 45x32 m. Mohyla bola slávnostne otvorená v septembri 1928 k desiatemu výročiu vzniku republiky. Dielo zverili armáde. Bolo ešte veľa plánov, ktoré zhatila druhá svetová vojna a obdobie socializmu. Prvý raz sme vystúpili na Bradlo v lete 1968 počas vlády A. Dubčeka a tu sme sa dozvedeli aj o snahách mohyly zničiť materiálne i duševne.

Daniel Maróthy – evanjelický farár a štúrovský básnik. V tomto roku uplynulo stoštyridsať rokov od jeho

smrti. Jeho rod patril medzi najvýznamnejšie slovenské rody v Novohrade. Jeho prvorodenou dcérou bola Elena Maróthy Šoltéssová. Prvá žena mu zomrela ako 23 ročná. V druhom manželstve sa mu narodil syn Ľudovít, evanjelický farár a spisovateľ a dcéra Božena, neskôr manželka evanjelického farára a seniora Jána Slávika. Už v lýceu a neskôr na štúdiách teológie v Bratislave bol činný v študentských spolkoch a písal verše pod vplyvom J. Kollára a A. Sládkoviča. Písal do mnohých časopisov, zúčastňoval sa na činnosti Matice slovenskej, vystupoval na obranu Matice a slovenských gymnázií. Talentované boli jeho deti ale aj brat Ján Pravdoľub. Jeho syn Emil bol evanjelickým farárom Slovákov v Maďarsku.

Mária Mesárošová

Milan Rúfus (10.12.1928–11.1.2009) sa

narodil v Závažnej Porube. Študoval na gymnáziu v Liptovskom Mikuláši a v rokoch 1948-1952 študoval slovenský jazyk

a históriu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, kde po ukončení štúdia pôsobil až do odchodu do dôchodku. V rokoch 1971-1972 prednášal slovenský jazyk a literatúru na Instituto Universitario v Neapole. Milan Rúfus

debutoval básnickou zbierkou Až dozrieme (1956). Po desaťročia nadošiel otázky pravdy a krásy, písal o svetskej a božskej láske, neúnavne hľadal ľudskosť a pravdu. Rúfusove verše sú jednoduché a zrozumiteľné, plné viery v Boha, pokory, skromnosti a lásky k životu a človeku. Najväčší úspech dosiahli Rúfusove Modlitbičky, ale aj zbierky Báseň a čas a Vernosť. Jeho posledná zbierka Ako stopy v snehu vydaná vo februári 2009 završila básnikovu výpoveď z predchádzajúcich dvoch zbierok a vznikol tak jedinečný

básnický triptych (Báseň a čas, Vernosť, Ako stopy v snehu).

Rovnocennosť básnickej a esejistickej tvorby Rúfusa potvrdzujú Štyri epištoly k ľuďom, ďalší výber esejí v knihe O literatúre, Epištoly staré a nové, Rozhovory so sebou a s tebou, Život básne a báseň života. Vo svojom diele sprístupnil Milan Rúfus svoje úvahy o

poézii, umení a spoločnosti, vydal eseje o národe, kultúre a niektoré jeho básne majú filozoficko-meditatívny charakter. Pre deti napísal Knihu rozprávok, Lupienky, Nové modlitbičky, Zvieratníček, Pamätníček a ďalší cyklus krátkych modlitbičiek pre najmenšie deti Anjeličku, môj strážničku.

Jana Ďuranová

Zhrnutie udalostí „osmičkového roku“

Rok 2018 bol plný významných výročí a jubileí. Evanjelická cirkev a. v. si ich pripomenula mnohými podujatiami, na ktorých sa spolupodieľala aj naša vláda a RTVS.

Spomeniem tie, ktoré významne ovplyvnili život viacerých generácií v kladnom, ale žiaľ, aj v zápornom zmysle. Boli to udalosti radostné ale aj tragické, ktoré sa stali v minulosti, ale mali by byť varovným mementom aj dnes. Pri závere roka spomeniem len tie najvýznamnejšie, ktoré boli úzko spojené aj s našou evanjelickou cirkvou.

V tomto roku sme si pripomenuli okružle výročia významných evanjelických osobností a to: 130. výročie od smrti J. H. Hurbana, 190. výročie narodenia P. Dobšinského, 130. výročie narodenia nášho rodáka M. Rázusa. Oslavy prebiehali v Cirkevnom zbore ECAV na Slovensku Liptovský Mikuláš i v Bratislave. Pripomenuli sme

si aj 60. výročie smrti I. Kraska a 140. výročie narodenia významného ale nedoceneného evanjelika – prvého československého premiéra M. Hodžu. Evanjelická cirkev si ho však pripomenula slávnostnými službami Božími z chrámu Božieho v Sučanoch za prítomnosti predsedu vlády a iných členov vlády. Služby Božie boli venované aj stému výročiu Deklarácie slovenského národa, ktorá bola prijatá 30. 10. 2018 v Martine. Týmto dokumentom Slováci vyjadrili, že chcú žiť v spoločnom štáte s bratmi Čechmi, pričom ešte nevedeli, že 28. 10. 1918 už bola v Prahe vyhlásená Československá republika. Služby Božie vysielala v priamom prenose RTVS.

V roku 2018 sme si pripomenuli aj 120. výročie založenia vydavateľstva Tranoscius.

Z udalostí, ktoré na dlhé roky tragicky ovplyvnili minimálne päť generácií Slovákov pripomeniem sté výročie

ukončenia prvej svetovej vojny, ktorá sa skončila rozpadom žalára národov, ako nazývali rakúsko-uhorskú monarchiu a vznikom ČSR. Z novších dejín tzv. Februárové víťazstvo, čiže komunistický puč, v roku 1948 pokus A. Dubčeka o „socializmus s ľudskou tvárou“ známy ako „Pražská jar“, ktorý bol pošliapaný vstupom vojsk Varšavskej zmluvy v auguste 1968, po ktorom nasledovali roky „normalizácie“. Mnohí prišli o zamestnanie, boli prenasledovaní a sledovaní ŠTB. Vážme si, že dnes žijeme v mieri a môžeme

bez obáv vysloviť svoj názor a verejne vyznať vieru v Boha. Mladí, neskúsení, toto považujú za samozrejmosť a často znevažujú to, za čo draho zaplatili ich predkovia. Prvým pokusom oslobodiť náš národ spod cudzieho útlaku boli „meruôsme“ roky, čiže revolučné roky 1848/1849 na čele so SNR – Štúr, Hurban, Hodža. Žiaľ, ich snahy boli márne, hoci mnohí zaplatili za účasť v povstaní zatykačom, žiaľom i životom. Ich pamiatku si pripomenieme v budúcom roku.

Mária Mesárošová

V Hybiach bol inštalovaný nový senior

Slávnosťou inštalácie bol dňa 28. októbra 2018 do úradu seniora Liptovsko-oravského seniorátu uvede-

ný hybský farár Stanislav Grega. Slávnostný akt vykonal biskup

Východných

o dištriktu Slavomír Sabol. Slávnosť prebehla za účasti farárov i ďalších bratov a sestier z celého seniorátu i hostí z iných seniorátov.

Brat biskup v inštalačnom príhovore na slová proroka Jeremiáša 1;4–10 zdôraznil, že v službe seniora je potrebné stáť preniknutý Božím

slovom. Po inštalačných otázkach a sľube mu odovzdal Zápisnicu o zvolení za seniora Liptovsko-oravského seniorátu a vyhlásil ho za seniora.

Primátor mesta Liptovský Hrádok Branislav Tréger zaželel novozvolenému seniorovi, aby spájal ľudské srdcia. Dozorca rodného cirkevného zboru brata seniora z Marhane a zástupca dozorcú Šarišsko-zemplínskeho seniorátu Radoslav Brehuv pripomenul, aby sa brat senior v službe nebál a zároveň, aby nezabudol na svoju rodinu. Dozorca cirkevného zboru Hybe Ondrej Mrlian sa v rámci svojho príhovoru za brata seniora pomodlil. Senior Gemerského seniorátu Radovan Gdovin označil Stanislava Gregu ako moderného

farára, ktorému nie sú cudzie výdobytky modernej techniky. Pripomenul, že najvyšším cieľom má byť vždy Kristus. Bývalý farár brata seniora v jeho rodnom zbore, terajší senior Tatranského seniorátu, Jaroslav Matys, zdôraznil potrebu prispieť k jednote cirkvi. Svojho otca pozdravil z videozáznamu aj syn Samko, ktorý je momentálne na študijnom pobyte v zahraničí.

Doterajšia sestra seniorka Katarína Hudáková sa zamyslela nad tým, čo má novému seniorovi odovzdať. Nemôže to byť seniorát, keďže ho nevlastní. Nemôže to byť ani pomyselné žezlo, pretože v cirkvi nie je úrad moci. Nemôžu to byť ani skúsenosti, aspoň nie jednorazovo. Možno ich iba odovzdávať. Môže to byť však niekoľko rád, predovšetkým: zachovaj si pokoru a bázeň pred Bohom.

Slávnosť doprevádzala spevom hudobná formácia KVD. Jej klavirista

Martin Tipul sprevádzal služby Božie aj hrou na organe. Vysoká úroveň slávnosti bola podčiarknutá i videozáznamom, ktorý vyhotovil domáci cirkevný zbor (je možné si ho pozrieť na:

<https://www.youtube.com/watch?v=XtzDL8eEzok>).

Na záver sa v kultúrnom dome konala slávnostná recepcia pre všetkých hostí.

Stanislav Grega je zborovým farárom v cirkevnom zbore Hybe od roku 2005. Od roku 2008 vykonával funkciu konseniora Liptovsko-oravského seniorátu. Vo funkcii nahradil Katarínu Hudákovú, zborovú farárku v cirkevnom zbore Liptovský Ondrej, ktorá ju zastávala dve funkčné obdobia, teda dvanásť rokov. Cirkevno-právne predpisy nedovoľujú túto funkciu zastávať viac ako dve funkčné obdobia za sebou.

Peter Taját
zborový farár v CZ Liptovský Ján

Rozhovor s bratom seniorom

Každý, kto stojí v duchovnej službe vyšiel z prostredia, ktoré vplývalo na jeho duchovný vývoj. Čo ťa ovplyvnilo v detstve a mladosti pri rozhodovaní povedať „áno“ Božiemu volaniu do služby?

Božie volanie i povolanie som prežil v mojom rodnom cirkevnom zbore v Marhani. Práve tam som bol formovaný i vychovávaný. Najprv v rodine a potom

na náboženstve, confirmácii a predovšetkým na mládeži. V roku 1990 Pán Boh do nášho cirkevného zboru povolal za zborového farára Jaroslava Matysa, ktorý sa pustil do práce v cirkevnom zbore s plným nasadením a chuťou. Na mládeži, ktorá v tomto čase pod vedením nového farára vznikla, som sa učil o Bohu. Mal som veľa priateľov, mládežníkov,

s ktorými sme postupne spoznávali, čo znamená veriť a žiť s Kristom.

Som vďačný Pánu Bohu za týchto ľudí, ktorí sú mi až dodnes priateľmi. Pán Boh do služby v cirkvi okrem mňa povolal aj mnohých z nich, buď ako farárov, alebo laických pracovníkov. V tomto prostredí cirkevného zboru cez mnohé kázne a výklady, cez napomínania i povzbudzovania rodiny, brata farára i priateľov som prežil povolanie slúžiť Pánu Bohu.

Cirkev je rodina a ako rodina by mala dobre fungovať. Božie slovo nás napomína, že duchovný pastier by mal dobre spravovať svoju rodinu. Je to predpoklad, že bude sa dobre starať aj o rodinu cirkvi. Čo pre Teba znamená Tvoja rodina?

V prvom rade musím povedať, že som Pánu Bohu vďačný za svoju rodinu. Za tú, v ktorej som vyrastal aj za tú, ktorú som si sobášom vyženil, ale predovšetkým som vďačný za svoju manželku a deti, ktoré nám Pán Boh daroval. Nevieť, či dobre spravujem svoju rodinu. V tomto zmysle mám skôr výčitky svedomia. Nie vždy mám pre nich dostatok času, no som šťastný, že Pán Boh nedaroval svoju milosť len mne, ale aj mojím blízkym. A to je pre mňa vzácné. Môžem vedieť, že moja manželka Adriánka sa za mňa modlí a slúži v cirkevnom zbore. Som vďačný, že Samuel a Sára slúžia v zbore na mnohých miestach a aj náš najmladší syn Natanael má svoje spoločenstvo.

Bez Pána Boha a bez podpory mojej rodiny by som len veľmi ťažko dokázal slúžiť.

Zároveň som vďačný aj za rodinu, ktorou sa mi stal cirkevný zbor v Hybiach. Ľudia v zbore sú pre mňa požehnaním, sú mi veľmi blízki a vzácní. Ich láska, ktorú dokážu prejaviť mne i celej našej rodine ma vždy udivuje. Celá rodina sme tu mohli nájsť nový pozemský domov.

Na čo by si chcel položiť najväčšie dôrazy pri práci v senioráte?

Podobne ako v cirkevnom zbore aj v senioráte je veľmi veľa práce. Nato, aby človek mohol urobiť čo najviac, potrebuje ochotných spolupracovníkov. Nie som typ sólového hráča. Rád tvorím a spolupracujem s ľuďmi. V cirkvi je dôležité byť spolu, tešiť sa i plakať, spoločne niesť bremeno služby. Myslím si, že je potrebné, aby bratia farári a sestry farárky, ale aj neordinovaní spolupracovníci v senioráte boli povzbudzovaní k službe. Nech v službe, ktorú konáme máme neustále na mysli, čo je dôležité a konajme tak, aby mnohí, ktorí na nás hľadajú mohli aj skrze nás vidieť, že Pán Boh je živý a dobrý.

Aký odkaz by si dal novému vedeniu našej cirkvi?

Myslím si, že situácia v našej cirkvi v posledných rokoch veľmi ľudí rozdelila. Preto novému vedeniu želim,

aby im Pán Boh dal múdrosť a svojho Svätého Ducha, ktorý jediný dokáže spájať to, čo je rozdelené a opraviť to, čo je rozbité. Želám im veľa múdrosti i vynaliezavosti v dobe, ktorá sa oproti minulosti veľmi výrazne posunula. Na túto zmenu sme však ako cirkev ešte nestihli zareagovať. Želám im, aby

naďalej viedli život v bázni a pokore pred Bohom, lebo ak ktokoľvek z nás takto žije, nechce Pána Boha svojím konaním zarmútiť. Prajem celej našej cirkvi, aby bol Duch Boží rozliaty v našich srdciach a Jeho láska v nás bohato prebývala.

Stanislav Grega

Homeopatia

Blíži sa zima, obdobie chrípok a prechladnutí. Čoraz viac ľudí vyhľadáva lekára alebo lekára, kde im často odporučia drahé, ale neúčinné homeopatické lieky. Preto je dobré ľudí na toto upozorniť.

Čo to vlastne homeopatiká sú, sa najlepšie pochopí na základe toho, ako sa homeopatiká pripravujú. Nejaká homeopatmi pochybne vybraná látka (často neúčinná, alebo dokonca jedovatá zlúčenina) sa zriedi desať-

násobne alebo stonásobne a intenzívne pretrepáva v roztoku. Tento postup sa veľakrát znova zopakuje. Pri slabšom riedení (menej krát zriedené) to je ako kvapka rozpustená v Liptovskej Mare. Pri týchto nižších riedeniach sa v niekoľkých prípadoch objavili vedľajšie účinky pri použití jedovatých zlúčenín (zlúčeniny arzenu, ortuť atď.). Pri vyššom riedení (viac krát zriedené) to je ako kvapka rozpustená v Tichom oceáne. Používajú sa dokonca riedenia

v pomere kvapka na objem galaxie, alebo celého vesmíru. Pri tomto vysokom zriedení nie je v údajnom lieku ani jedna molekula riedenej látky (údajného liečiva). Netreba sa čudovať, že je to neúčinné. Tieto vysoké riedenia homeopati najviac chvália a očakávajú u nich najlepší účinok. Ak by boli teórie homeopatov pravdivé, tak najlepším homeopatikom by bola obyčajná morská voda. Prečo? Do mora sa dostanú všetky liečivá a toxíny od výmyslu sveta. Morská voda sa intenzívne premiešava – presne ako homeopatiká. Z pohľadu serióznej vedy sú však všetky homeopatické teórie o účinku vďaka nemerateľnej „energii“, alebo „pamäti vody“ iba ezoterické bájky. Je to podvod zaobalený do množstva zložitej pavedeckej teórie. Homeopatia je šarlatánstvo, ktoré je opakovane preukázané ako nevedecké, neúčinné a nezmyselné. Homeopati svojich kritikov najčastejšie obviňujú z konšpirácie a vydávajú sa za obeť konšpirácií. V skutočnosti opak je pravdou. Akcionári spoločností produkujúcich homeopatiká šikanujú kritických vedcov cez politikov. Situáciu vystihuje vtip: Aký je rozdiel medzi homeopatom a Galileom? Galileo mal pravdu.

Ľudia sa často dajú oklamať tým, že im homeopatikum odporučí lekár, lekárnik, alebo iný odborník. Žiaľ, jedná sa buď o oklamaných „odborníkov“, čo si dobre nepreverili fakty, alebo osoby,

ktorým záleží viac na zisku ako na pravde. Aj lekári, ktorí používajú homeopatiu, ju berú iba ako doplnkovú liečbu, nie ako základ. Vzhľadom na minimálne výrobné náklady a vysokú cenu sa jedná o multimiliardový biznis. Homeopati často argumentujú neškodnosťou homeopatie. Logicky by ani nemala byť škodlivá, ak nemá nič účinné. Rady homeopatických „expertov“ priviedli do hrobu nejedného svojho pacienta vďaka zanedbanej a neúčinnnej liečbe. Napríklad v Nemecku odsúdili homeopatku pre zabitie z nebanlivosti iba na jeden rok podmienene po tom, čo odporučila rodičom diabetického dieťaťa, aby okamžite vysadili inzulín. Dôvod? Podľa homeopatky sa inzulín neznášal s ňou nasadenými homeopatickými preparátmi. Dieťa upadlo do kómy a následne zomrelo. Ak homeopatikum nemá čo liečiť, ako je možné, že sú ľudia, ktorým to údajne pomohlo? Vysvetlení je niekoľko. Väčšina ochorení odíde aj bez liečenia ako napríklad nádcha. Aj neliečená nádcha trvá týždeň. Homeopatické lieky sa často používajú spolu s liekmi klasickej medicíny, a tak sa dá len ťažko určiť, čo pacientovi vlastne pomohlo a či sa dokonca náhodou nevyliečil sám, len s použitím vlastných obranných síl. Viera v účinok tabletky vytvára liečivý efekt známy ako placebo. Seriózne štúdie nedokázali, že

by homeopatikum malo vyšší účinok ako placebo.

Ak by to bolo iba drahé placebo, tak by išlo iba o zbytočnú finančnú stratu. Žiaľ, nejde len o finančnú stratu za neúčinný liek. Na internete je množstvo overených autentických svedectiev bývalých homeopatov, ktorí oprávnene kritizujú homeopatiu pre jej okultný pôvod. Objaviteľ homeopatie bol bohorúhač, ktorý sa vysmieval z osoby Ježiša Krista. Podrobné vysvetlenie k okultnému pozadiu homeopatie je veľmi rozsiahle a záujemcom môžem odporučiť napr. knihu Bludné cesty ku zdraviu, o ktorej písal aj EP 10/2018.

Nejedná sa o jediný zdroj, lebo na tému spojenia homeopatie s okultiz-

mom bolo už napísané množstvo článkov rôznymi protestantskými, aj katolíckymi teológmi. Preto by dnes už nemal mať žiadny dobre informovaný kresťan pochybnosti o okultnom pozadí homeopatie. Čo to znamená v praxi? Kúpou homeopatií podporujeme nielen šírenie šarlatánstva, ale aj okultnú filozofiu z dielne diablovho kráľovstva.

Namiesto drahých diablových podvrhov by mali kresťania použiť svoje ťažko zarobené peniaze na liečivá, ktoré pre nás stvoril náš múdry Stvoriteľ. Napríklad tisícročiami overené liečivé potraviny ako cesnak, cibuľa, chren. Imunitu prospeje aj kyslá kapusta, alebo akákoľvek iná zelenina a ovocie.

Miloš Mesároš
biochemik

Domáce služby Božie pri štedrovečernom stole 2018

(Pred večerou, pred preberaním darčiekov, pod vianočným stromčekom – vedie hlava rodiny.)

V mene Boha: Otca, Syna i Ducha Svätého. Amen.

Milá moja rodinka, ani sme sa nenazdali a prešiel rok. Práve podľa toho, ako rýchlo prídu opäť narodeniny, leto či Vianoce, vidíme, ako čas rýchlo plyní. Tak veľa sa toho aj v ostatnom roku udialo, tak veľa sme vykonali, stratili, ale i dostali. Kadečo sa vo svete či v našej rodine zmenilo, ale znova sa stretáme pri zvesti, ktorá je tá istá. Už po stáročia zaznieva znova a znova

ľuďom, raz šťastným inokedy nešťastným, raz v mieri inokedy vo vojne, raz v chudobe inokedy v blahobyte. Zaznieva a oznamuje stále trvajúcu Božiu lásku a Boží záujem o nás. A tak je to i dnes. Aj do našich životov vstupuje dnes Pán Boh s posolstvom lásky, ktoré je podoprené darom Jeho Syna. Ježiš Kristus prišiel, aby

nás zachránil z nestálosti a vírov časného života a daroval nám večnosť. K Nemu sa i uprostred našich zápasov upnime, Jemu ďakujeme, Jeho vítajme a Jeho dnes oslavujeme. Veď je to tá najkrajšia správa, akú môžeme my ľudia 21. storočia počuť.

Čas radosti, veselosti

1. Čas radosti, veselosti nastal požehnaný, keď Spasiteľ, Vykupiteľ narodil sa z panny; v mestečku Betleme v jasličkách na slame leží malé Pacholiatko na zime, leží malé Pacholiatko na zime.

2. Čo sme všetci ľudia hriešni / túžobne čakali, / to anjeli pre svet celý / mocne zvestovali; / a preto plesajme, / spolu sa radujme, ∴ Pacholiatko – Nemluvniatko vítajme. ∴

3. Spasiteľu, nebies Kráľu, / Pane náš Ježiši, / z čistej panny narodený, / Poklad náš najdrahší, / Kriste náš, Pane náš, / skloň sa k nám ako Pán ∴ a z milosti do radosti uved' nás! ∴

Evanjelium podľa Lukáša, 2. kapitola, verše 2 – 14:

„V tých dňoch vyšiel rozkaz od cisára Augusta popísať celý svet. Tento prvý popis bol vtedy, keď sýrskym vladárom bol Kyrenios. Išli preto všetci, aby sa dali zapísať, každý do svojho mesta. Vybral sa teda aj Jozef z Galiley z mesta Nazareta do Judska do mesta Dávidovho, ktoré sa volá Betlehem, pretože bol z domu a z rodu Dávidovho, aby sa dal zapísať so svojou snúbenicou Máriou, ktorá bola v požehnanom stave. Keď tam boli, naplnili sa dni, aby porodila. I porodila svojho prvorodeného syna, obvinula ho plienkami a uložila v jasliach, lebo v nocľahárni pre nich nebolo miesto. A boli v tom kraji pastieri, ktorí nocovali na poli a strážili si v noci stádo. A, hľa, anjel Pánov postavil sa vedľa nich a sláva Pánova ich osvietila. I báli sa bážňou veľkou. Ale anjel im povedal: Nebojte sa, veď zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu, lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán. A toto vám bude znamením: nájdete nemluvniatko, obvinuté plienkami, ležať v jasliach. A hneď s anjelom sa zjavilo množstvo rytierstva nebeského, ktorí chválili Boha a volali: Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!“

Aby sme si počuté Božie slovo aj srdcom privlastnili skrze vieru, vyznajme ju spoločne slovami **Apoštolského viero-vyznania**:

Verím v Boha Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme.

Verím v Ježiša Krista, Syna Jeho jediného, Pána nášho, ktorý sa počal z Ducha Svätého, narodil sa z Márie panny, trpel pod Pontským Pilátom, ukrižovaný umrel a pochovaný bol; zostúpil do pekiel, v tretí deň vstal z mŕtvych, vstúpil na nebesá, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho; odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych.

Verím v Ducha Svätého, svätú cirkev všeobecnú, spoločenstvo svätých, hriechov odpustenie, tela z mŕtvych vzkriesenie a život večný. Amen.

Skloňme sa a takto sa pomodlime:

Láskavý náš nebeský Bože, ďakujeme Ti, že prichádzaš do dnešnej doby, do nášho sveta, do našej krajiny, do našej cirkvi, do našej rodiny i do nášho života a prinášaš posolstvo lásky, ktorú dokazuješ darom svojho Syna. Dnes je malým dieťaťom, no predsa je naším Záchrancom. Veď je to predivný Radca, mocný Boh, Otec večnosti i Knieža pokoja. Ďakujeme za všetky dary, ktoré nám v Ňom dávaš, nadovšetko dar spasenia a večného života. Prosíme Ťa, daj, aby sme Teba i Tvojho Syna radostne víтали, svoje srdcia i domovy Mu otvárali a urobili Ho Pánom nášho života, nechali sa Ním viesť a spoľahli sa na to, že pod Jeho vedením dosiahneme raz večný život v nebi. Amen.

Otče náš, ktorý si v nebesiach! Posväť sa meno Tvoje! Príd' kráľovstvo Tvoje! Buď vôľa Tvoja ako v nebi, tak i na zemi! Chlieb náš každodenný daj nám dnes! A odpusť nám viny naše, ako aj my odpúšťame vinníkom svojim! I neuvod' nás do pokušenia! Ale zbav nás zlého! Lebo Tvoje je kráľovstvo i moc i sláva naveky. Amen. Sláva Bohu: Otcu, Synu i Duchu Svätému, ako bola na počiatku, i teraz i vždy, na veky vekov. Amen.

Na záver si ešte spoločne zaspievajme pieseň „Tichá noc“.

Tichá noc

1. Tichá noc, svätá noc. Usnula zem celá, dvaja len bdejú v Betleheme; v jasliach Dieťa tam utešené tíško, spokojne spí tíško, spokojne spí.

2. Tichá noc, svätá noc. / Anjeli priniesli / najprv pastierom radostnú zvesť, / z nej teší sa i dnes celý svet: :/: Prišiel Spasiteľ k vám! :/:

3. Tichá noc, svätá noc. / V Ježiši-Dieťati / Boh sa láskavo usmieva nám, / anjel zvestuje: Buď pokoj vám! :/: Kristus je daný nám. :/:

A teraz už milosť Pána nášho Ježiša Krista a láska Božia a spoločenstvo Ducha Svätého so všetkými nami. Amen.

Detské okienko

Keď sa Pán Ježiš narodil, anjeli oslavovali Pána Boha a volali... (Slová v kruhu usporiadaj do vety. Jedno chýbajúce slovo nájdeš v osemsmierovke.)

ANJEL, ZNAMENIE, RADOSTĚ, PASTIERI, SLÁVA,
ZÁSTUPY, PÁNOV, VOLALI, SPASITEĽ, POKOJ,
STRACH, STÁDO, CHVÁLILI, OBNÔCKA, JOZEF,
MÁRIA, KRISTUS

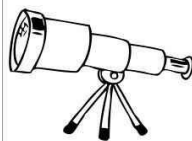
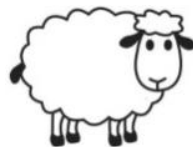
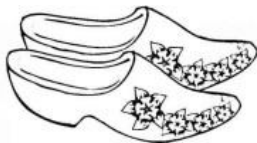
S	P	A	S	I	T	E	Ľ	M	V
U	A	N	L	L	O	Ý	S	Á	O
T	S	J	Á	A	B	S	F	R	S
S	T	E	V	L	N	T	E	I	Y
I	I	L	A	O	Ô	Á	Z	A	P
R	E	P	T	V	C	D	O	S	U
K	R	Á	P	O	K	O	J	T	T
E	I	N	E	M	A	N	Z	R	S
Ť	S	O	D	A	R	I	A	A	Á
CH	CH	V	Á	L	I	L	I	CH	Z

Narodenie Pána Ježiša sprevádzal zvláštny jav... (Aký to bol jav zistíš tak, že z každého stĺpca vyberieš jedno slovo, ktoré doň nepatrí. Slovo daj do správneho tvaru a vetu zapíš do prázdneho obdĺžnika.)

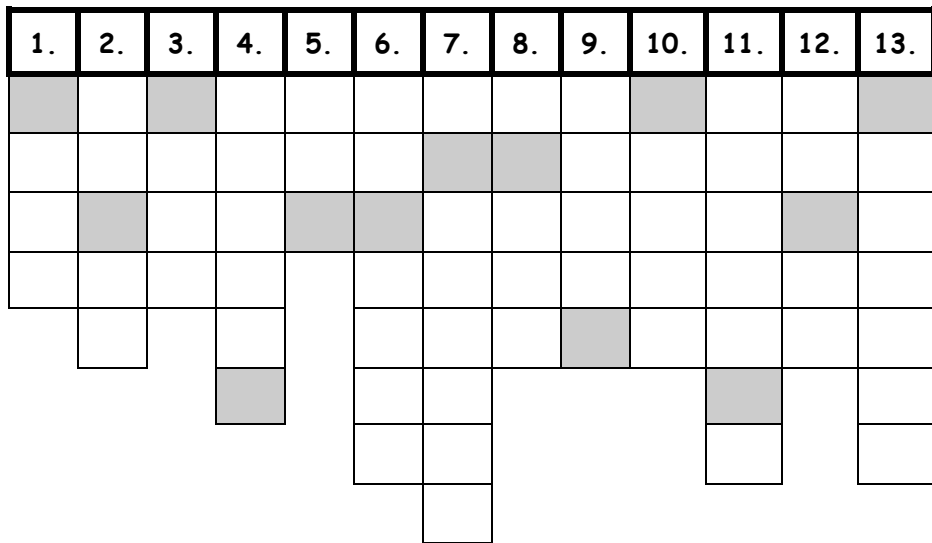
SPIEVAŤ	KOŠEĽA	SA	ÚSMEV	OČI
HRAŤ	NOHAVICE	RÝĽ	ZJAVIŤ	UŠI
NA	KABÁT	LOPATA	PLAČ	HVIEZDA
CHODIŤ	VÝCHOD	MOTYKA	KRIK	NOS

Novú zbadali ,keď' oblohu.

(Chýbajúce slová nájdi medzi obrázkami v rámčeku.)

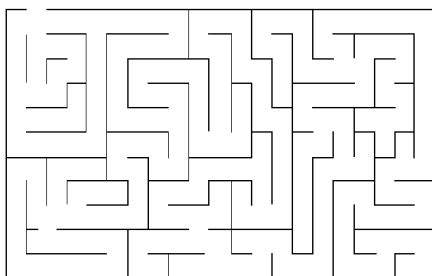
Predtým, ako prišli mudrci k narodenému dieťaťu, navštívili... (Vylúšti tajničku a dokonči vetu.)

1. Muž, ktorý zabil svojho brata.
2. Mama Pána Ježiša má meno...
3. Mojžišov brat sa volal...
4. Miesto narodenia Pána Ježiša.
5. Prvá žena sa volala...
6. Eden znamená rajska ...
7. Mesto, v ktorom sa narodil Ježiš.
8. Saul, Dávid a Šalamún boli...
9. Mudrci priniesli dary: ..., kadidlo, myrhu
10. Koľko máme Božích prikázaní?
11. Anjel, ktorý Mári zvestoval narodenie Pána Ježiša...
12. Anjel je Boží ...
13. Zachariášova manželka

Hviezda viedla mudrcov k Pánovi Ježišovi.

(Pomôž mudrcom nájsť správnu cestu.)

Pastiersky list Zboru biskupov ECAV na Slovensku k Vianociam 2018

„Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!“ L 2;14

Milé sestry a milí bratia!

Vianočný chválospev anjelov: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle,“ zaznieva v našich chrámoch každú nedeľu. S ním vstupuje kúsok Vianoc do každých našich služieb Božích. Stal sa nám tak samozrejmom súčasťou liturgie, že už niekedy ani nevnímame jeho obsah. Ten je skutočne nádherný.

To, čo sa stalo na prvé Vianoce, vstúpilo na túto zem ako prejav Božej slávy. Boží Syn prišiel k nám, na našu zem. V Ňom sa nebesia spojili s našou zemou. Do časnosti vstúpila večnosť, do tmy svetlo, do beznádeje záchrana. Kňaz Zachariáš to vyslovuje v prorocktví: A ty, dieťaťko, budeš sa volať prorokom Najvyššieho, lebo pôjdeš pred Pánom, aby si pripravil jeho cesty; a dal poznať jeho ľudu spásu v odpustení hriechov z hĺbky svojho milosrdenstva, vďaka ktorému nás navštívi Prichádzajúci z výsosti, aby sa zjavil tým, čo sedia v tme a v tóni smrti, a upriamil naše kroky na cestu pokoja (L 2;76-79)

Prichádzajúci z výsosti prináša pokoj ľuďom.

Všetci túžime po pokoji. Po pokoji v našom vnútri, rodinách, vzťahoch, po pokoji v cirkvi, v našej spoločnosti i v celom svete. Bez pokoja sa nedá normálne, plnohodnotne existovať. Slovo proroka Zachariáša nás však upozorňuje, že pokoj neprichádza len tak, sám od seba, automaticky. Že pokoj prichádza ako dôsledok. Dôsledok odpustenia hriechov. Pán Ježiš prináša pokoj všade tam, kde vyznávame svoje hriechy, On koná svojím odpustením a prináša pokoj.

Vianoce sú jedinečnou príležitosťou pre stretnutie rodiny. Povedzme si však úprimne, že nie vždy bývajú tieto stretnutia idylické. Čas, ktorý trávim spolu intenzívnejšie ako inokedy, odhalí obvykle zreteľnejšie aj naše konflikty a zranenia. Preto sú naše vianočné stretnutia aj jedinečnou príležitosťou k zmiereniu a odpusteniu. Nebojme sa otvorene hovoriť aj o našich zlyhaniach a poprosiť druhých o odpustenie.

Rovnako tak aj naša duchovná rodina – cirkev je poznačená zraneniami a konfliktami, najmä z posledného obdobia. Pozývame vás sestry a bratia ku zmiereniu a odpusteniu. Je to

bolestivá a ťažká cesta uznať si, že som spravil chybu, pravdivo pomenovať zlyhania, ale je to jediná možná cesta dopredu, jediný spôsob, ako získať pokoj. Nielen chvíľkový klúd, ale ozajstný pokoj, ako najhlbšiu vnútornú skúsenosť, ktorou je preznačená celá naša bytosť, celá naša cirkev.

Záver chválospevu anjelov hovorí o dobrej vôli. V tomto bude sa preklady Písma nie celkom zhodujú, možno túto

časť preložiť aj ako – a na zemi pokoj a dobrá vôľa ľuďom, alebo pokoj ľuďom dobre vôle, vyvoleným ľuďom – teda pokoj ľuďom, v ktorých má Boh zaľúbenie. Akokoľvek, bez dobrej vôle

sa nedostane k pokániu, zmiereniu a odpusteniu, ale pokiaľ sa stane, Božie odpustenie prináša vždy aj dobrú vôľu. Dobrá vôľa je teda Božím prejavom voči nám, ale aj našim prejavom voči blížnym.

Chceme vás preto povzbudiť aj k dobrej vôli. K dobrej vôli, ochotnej k zmiereniu a k dobrej vôli začať novú kapitolu. Aj v osobných vzťahoch, aj v cirkvi.

Tak vám všetkým, bratia a sestry prajeme pokoj a dobrú vôľu. Nech nás k tomu vied Pán a zmocňuje svojím Duchom Svätým aj počas týchto sviatkov.

Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.

Mgr. Slavomír Sabol
zástupca generálneho biskupa a biskup
Východného dištriktu

Mgr. Ján Hrobon
biskup Západného dištriktu

Služby Božie počas vianočného obdobia

Srdečne Vás pozývame

24.12.2018	Štedrý večer	14.00 hod.	Pavčina Lehota
		16.00 hod.	Palúdzka
26.12. 2018	2. slávnosť vianočná	9.00 hod.	Palúdzka
		14.00 hod.	Pavčina Lehota
30.12.2018	Nedeľa po Vianociach	9.00 hod.	Palúdzka
31.12. 2018	Záverka občianskeho roka	16.00 hod.	Palúdzka
1.1. 2019	Nový rok	9.00 hod.	Palúdzka
6.1. 2019	Zjavenie Krista Pána	9.00 hod.	Palúdzka

Časopis Cirkevného zboru ECAV na Slovensku

Liptovský Mikuláš–Palúdzka

Vianočné vydanie

Číslo: 3 Ročník: III. Rok 2018

Vydal: Cirkevný zbor ECAV na Slovensku Liptovský Mikuláš–Palúdzka

Pripravili: Mgr. Jana Ďuranová a kol.

Tel. kontakt: 0948 447 745

Časopis je voľne šíriteľný. Budeme radi, ak prispejete svojimi úvahami, svedectvami, zamysleniami a podnetmi.

Privítame aj pomoc grafika.